

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 458/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Tostš/5/2023 z 21. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. júna 2023 (podanou na poštovú prepravu 9. júna 2023, pozn.) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie, požaduje bezodkladné prepustenie z väzby na slobodu, priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 eur a priznanie náhrady trov konania.

2. Uznesením Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Bratislava ČVS: PPZ-227/NKA-ZA1-2022 z 8. februára 2023 (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“) bolo začaté trestné stíhanie a zároveň vznesené obvinenie (okrem iných) aj sťažovateľovi, a to v bode 1 za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (ďalej aj „TZ“). Podľa uznesenia o vznesení obvinenia obvinený [REDAKOVANÉ] mal založiť a riadiť zločineckú skupinu *«s cieľom páchania najmä rôznorodnej drogovej trestnej činnosti za účelom získavania finančných alebo iných výhod a to tak, že skupina prostredníctvom vytvorenej štruktúry sa zaoberala neoprávneným dovážaním, prechovávaním a obchodovaním s omamnými a psychotropnými látkami (ďalej len „OPL“), najmä s kokainom a metamfetamínom... členovia skupiny tieto následne distribuovali ďalším dilerom a konečným užívateľom, pričom jednotliví členovia skupiny konali koordinovane a pri svojich aktivitách v rámci*

hierarchie skupiny úzko spolupracovali za účelom páchania najmä drogovej trestnej činnosti, medzi sebou si rozdeľovali úlohy, pri rôznej účasti jednotlivých členov skupiny na tejto trestnej činnosti...». Sťažovateľ mal pritom od presne nezisteného času (minimálne od roku 2021) pôsobiť ako jeden z hlavných dilerov OPL pre skupinu. OPL mal odberať priamo od obvineného [REDAKOVANÉ] alebo sprostredkované cez obvineného [REDAKOVANÉ], pričom OPL mal následne ďalej distribuovať v rámci svojej vlastnej siete ďalším dilerom a konečným užívateľom, pričom časť finančnej hotovosti za predané OPL mal odovzdávať obvinenému [REDAKOVANÉ].

3. V bode 8 vzniesol vyšetrovateľ sťažovateľovi obvinenie za pokračovací obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3 a 4 písm. c), ods. 6 písm. b), ods. 7 písm. c) a ods. 8 písm. b) TZ s poukazom na § 138 písm. b) TZ a § 141 písm. a) TZ. V zmysle uznesenia o vznesení obvinenia mal obvinený [REDAKOVANÉ] odovzdať sťažovateľovi kokaín, od presne nezisteného času od začiatku roku 2021 až dosiaľ v priestoroch reštaurácie „[REDAKOVANÉ]“ minimálne dvakrát v celkovom množstve najmenej 400 gramov kokaínu v celkovej hodnote 32 000 eur (minimálna cena kokaínu v predmetnom období na čiernom trhu), pričom sťažovateľ mal tento kokaín na presne nezistenom mieste prechovávať a následne pre účely získania finančného prospechu ďalej distribuovať.

4. Sťažovateľ bol následne na návrh prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „ÚŠP“) uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) č. k. 13Tp/6/2023 z 11. februára 2023 vzatý do väzby, a to podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (ďalej aj „TP“) (preventívna väzba). Väzba začala plynúť 8. februára 2023 o 6.00 h a vykonáva sa v Ústave na výkon väzby [REDAKOVANÉ]. Sudca pre prípravné konanie ponuku prevzatia záruky za sťažovateľa občianskym združením [REDAKOVANÉ] neprijal, neprijal ani jeho písomný sľub a neuložil dohľad probačného a mediačného úradníka.

5. V odôvodnení uznesenia o vzatí sťažovateľa do väzby sudca pre prípravné konanie konštatoval nedôvodnosť trestného stíhania pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 TZ, avšak trestné stíhanie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi považoval za dôvodné, a to s poukazom na výpovede svedkov a vykonané rekognície. U všetkých obvinených sudca pre prípravné konanie konštatoval existenciu dôvodov preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) TP. *„Všetci obvinení sú trestne stíhaní pre drogovú trestnú činnosť, ktorá sa mala vykonávať nákupom omamných látok zo zahraničia a ich následným obchodovaním a distribúciou menším dodávateľom. Táto trestná činnosť mala byť páchaná počas dlhšej doby, minimálne od roku 2020 až doposiaľ. Z tejto drogovej trestnej činnosti mali byť získané značné finančné prostriedky, a táto trestná činnosť predstavovala pre obvinených značný zdroj ich finančných príjmov. Povaha a závažnosť trestnej činnosti, pre ktorý sú obvinení trestne stíhaní, s poukazom na ich sociálne a rodinné pomery, prostredie v ktorom pracujú alebo sa pohybujú, vytvárajú zvýšené riziko ďalšieho páchania konkrétnej trestnej činnosti drogového charakteru... Je potrebné poukázať aj na tú skutočnosť, že obvinení okrem obchodovania s omamnými látkami mali byť aj ich občasnými konzumentmi, čo umocňuje argument, že v prípade prepustenia na slobodu hrozí obava, že by mohli pokračovať v trestnej činnosti v zadavažovaní si omamných*

látok pre vlastnú potrebu alebo obchodovania s týmito omamnými látkami pre ďalších konzumentov.“

6. O sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v podanej sťažnosti uvádza, že ani sudca pre prípravné konanie, ani najvyšší súd nedokázali dať sťažovateľovi riadnu odpoveď na zásadné námietky a argumenty, a to najmä, z akých konkrétnych dôkazov vyplýva dôvodnosť jeho trestného stíhania, z akých konkrétnych dôvodov súdy považujú právnu kvalifikáciu skutkov za správnu a dôvodnú a aké konkrétne skutočnosti odôvodňujú jeho preventívnu väzbu.

8. Najvyšší súd podľa sťažovateľa poukázal len na (i) výsluch spolupracujúcej osoby – svedka [REDAKOVANÉ], ktorého tvrdenia vo vzťahu k sťažovateľovi nie sú potvrdené žiadnym ďalším dôkazom, (ii) na vykonanú rekogníciu tým istým svedkom a na (iii) záznam z telekomunikačnej prevádzky, z ktorého podľa sťažovateľa nič relevantné nevyplýva, pričom sťažovateľ nie je ani len jej priamym účastníkom. Sťažovateľ namieta účelovú nadkvalifikáciu skutku, pretože podľa neho z dôkazov nevplýva ani len to, že by mala nejaká zločinecká skupina vôbec existovať, nie to skutočnosť, že by sťažovateľ mal byť členom tejto zločineckej skupiny.

9. Podľa sťažovateľa svedkom – kajúcnikom (ktorým je podľa neho aj svedok [REDAKOVANÉ]) nemožno slepo veriť, ale všetky ich tvrdenia treba doložiť ďalšími dôkazmi, čo v trestnej veci sťažovateľa úplne absentuje.

10. Ani druh, charakter, rozsah či závažnosť trestnej činnosti nemôžu byť dôvodom preventívnej väzby, pokiaľ nie je naplnená dispozícia právnej normy. Tá má byť navyše vykladaná doslovne alebo zužujúco, pretože v trestnom práve nie je možné právne normy vykladať extenzívne a už vôbec nie v neprospech obvineného (II. ÚS 792/2014). Ak neexistujú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú dôvodnú obavu, že sťažovateľ bude pokračovať v trestnej činnosti, potom dôvod preventívnej väzby nie je daný.

11. Napadnuté uznesenie je podľa sťažovateľa nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné a arbitrárne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Preto v danej veci ústavný súd rozhodoval o porušení tých práv [čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru] a v súvislosti s tým rozhodnutím (napadnuté uznesenie najvyššieho súdu), ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenia o porušení iných práv (čl. 46 ods. 1 ústavy

a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je podľa názoru ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť argumentácie. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

13. Navyše ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07, III. ÚS 622/2016). Ustanovenie čl. 6 dohovoru pritom predstavuje z hľadiska jeho pôsobnosti, výkladu a aplikácie jeden celok. Procesnoprávne garancie vyplývajúce z čl. 6 ods. 2 a 3 dohovoru sa preto tiež týkajú tej časti trestného konania, ktorej predmetom je rozhodovanie o samotnom trestnom obvinení (resp. o obžalobe) osoby, a nie sú priamo aplikovateľné na konanie týkajúce sa väzby.

14. Ústavný súd pravidelne zdôrazňuje, že z čl. 17 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základných práv vyplývajúcich z čl. 17 ods. 1, 2, 3 a 5 ústavy, ktorého súčasťou je aj oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností a nie na základe abstraktnej úvahy (m. m. III. ÚS 271/07, III. ÚS 177/08, III. ÚS 285/2010, IV. ÚS 301/2011). Vo svojich rozhodnutiach tiež zdôrazňuje, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy obmedzenia osobnej slobody obvineného vo väzbe (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03). Úlohou ústavného súdu teda nie je posudzovať smer vedenia vyšetrovania alebo vhodnosť a opodstatnenosť získaných dôkazov, ale jeho úloha spočíva v zistení, či skutkové a právne závery všeobecných súdov obstoja z hľadiska dodržania záruk podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru. Tieto závery pritom musia byť dostatočne odôvodnené – teda preukázané zistenými skutkovými okolnosťami, aby ich dôvodnosť vychádzala z relevantnej právnej normy a aby ako celok pôsobili presvedčivo (IV. ÚS 301/2011, IV. ÚS 425/2012, II. ÚS 149/2014).

15. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti, nepreskúmateľnosti a nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, a to vo vzťahu k námietke sťažovateľa o nedôvodnosti trestného stíhania, nesprávnosti a nedôvodnosti skutkovej kvalifikácie a nedôvodnosti väzby.

III.1. K námietke nedôvodného trestného stíhania:

16. Trestný poriadok upravuje formálne a materiálne podmienky väzby. Materiálne podmienky väzby tvoria:

- a) skutkové okolnosti vzatia do väzby a to, či doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, či existujú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a
- b) existencia niektorého z dôvodov väzby, ak z konania obvineného alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava pre tzv. útekovú, kolúznu alebo preventívnu väzbu (§ 71 ods. 1 TP).

Materiálne podmienky na rozhodnutie o väzbe musia byť splnené súčasne, takže absencia niektorej z uvedených podmienok v konkrétnej veci rozhodovania o väzbe bráni kladnému rozhodnutiu o väzbe obvineného (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2Tost/27/2013 z 20. augusta 2013).

17. Podľa sťažovateľa trestné stíhanie proti jeho osobe nie je vedené dôvodne a absentujú akékoľvek dôkazy preukazujúce, že sa sťažovateľ mal týchto skutkov dopustiť.

18. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že z doteraz zabezpečených dôkazov a iných skutočností predbežne vyplýva, že trestné stíhanie obvinených (vrátane sťažovateľa) je vedené dôvodne a doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že konanie, pre ktoré je vedené trestné stíhanie, sa stalo, má znaky trestnej činnosti a existuje dôvodné podozrenie, že sa ho dopustili obvinení. Vo vzťahu k sťažovateľovi odkazuje na výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] (str. 28), podľa ktorej *«... miesta obchodu sa menili podľa potreby a keď to bolo v [REDAKOVANÉ] pri [REDAKOVANÉ] tak bol [REDAKOVANÉ] zaniest' kupovaný kokain do pivárne „[REDAKOVANÉ]“ a tento kokain bol pre majiteľa [REDAKOVANÉ], prezývaného „[REDAKOVANÉ]“, čo vie od [REDAKOVANÉ], že [REDAKOVANÉ] predáva kokain pre neho, taký obchod, keď kokain predal [REDAKOVANÉ] na parkovisku pri [REDAKOVANÉ] a on to následne išiel zaniest' [REDAKOVANÉ] sa stal 2 až 3 krát, vždy [REDAKOVANÉ] bral minimálne po 200 gramov s cenou 43 eur a [REDAKOVANÉ] mu aj povedal, že to ide zaniest' [REDAKOVANÉ]...».*

19. Sťažovateľ namieta, že ide o jediný „kvázi dôkaz“, aj to nepriamy, pretože má ísť len o neoverenú kompiláciu toho, čo údajne počul od tretích osôb. Podľa sťažovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nebol svedkom žiadnej trestnej činnosti sťažovateľa. Tejto námietke nemožno prisvedčiť. Z uznesenia o vznesení obvinenia vyplýva, že svedok [REDAKOVANÉ] síce čiastočne vypovedal o tom, že od tretích osôb informáciu počul, že sťažovateľ má predávať kokain (str. 22 uznesenia o vznesení obvinenia), avšak zároveň vypovedal aj o vlastnej skúsenosti, keď vypovedal jednak (a) o rozhovore s [REDAKOVANÉ], v ktorom sa dozvedel, že nemá zmysel kontaktovať sťažovateľa, aby predával pre neho kokain, pretože ho dlhodobo predával pre obvineného [REDAKOVANÉ], a jednak spomína (b) okolnosti, za akých mali byť drogy odovzdané sťažovateľovi obvineným [REDAKOVANÉ]. Táto výpoveď pritom nebola sťažovateľom vyvrátená a ani dôveryhodným spôsobom spochybnená.

20. Najvyšší súd ďalej poukázal na vykonanú rekogníciu, kde svedok [REDAKOVANÉ] opoznal sťažovateľa, sáčky so zvyškami sušenej rastliny, ktoré sa našli u sťažovateľa, ako aj na záznamy telekomunikačnej prevádzky, z ktorých vyplýva, že obvinený [REDAKOVANÉ] bol v kontakte so sťažovateľom. Ústavný súd už len dodáva, že to, že sa sťažovateľ pozná s obvineným [REDAKOVANÉ], nepoprel ani samotný sťažovateľ.

21. Je potrebné prisvedčiť najvyššiemu súdu, že v štádiu prípravného konania nemusí byť preukázaná vina, bez dôvodných pochybností postačuje, „... aby bolo možné z doteraz vykonaných dôkazov, prípadne v začiatočnom štádiu trestného konania aj z iných zistených skutočností,

vyplývajúcich zo spisu, konštatovať existenciu dôvodného podozrenia vo význame zistenia takých skutočností, faktov a informácií, ktoré objektívnemu, nezaujatému pozorovateľovi umožnia urobiť záver, že skutok, ktorý má znaky trestného činu, mohol byť spáchaný a že ho mohol spáchať obvinený...“ (str. 34 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

22. Skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] má postavenie spolupracujúcej osoby, podľa najvyššieho súdu nie je prekážkou vzatia sťažovateľa do väzby a bude práve úlohou ďalšieho dokazovania v trestnom konaní potvrdiť alebo vyvrátiť prvotné podozrenie o spáchaní skutkov obvinenými (vrátane posúdenia dôveryhodnosti spolupracujúcich osôb z pohľadu poskytnutých výhod a toho, či výpoveď takej osoby bola urobená účelovo len s cieľom získať výmenou za ponúkané výhody alebo kvôli osobnej pomste). Zároveň podľa neho z doteraz zabezpečených dôkazov a iných skutočností v spise nie je možné v tomto začiatočnom štádiu vyhodnotiť svedeckú výpoveď [REDAKOVANÉ] s takým záverom, že by bola účelovo vykonaná s cieľom získania neoprávnených výhod či osobnej pomsty.

23. Ústavný súd poznamenáva, že výpovede „kajúcnikov“ (spolupracujúcich osôb) môžu v zásade odôvodniť väzbu na začiatku trestného stíhania, a to bez ohľadu na to, že počas jej trvania sa takéto výpovede z pohľadu dôvodnosti väzby postupne oslabujú, hlavne ak sa neodhalil vo vyšetrovaní žiadny ďalší dôkaz. Uvedené napokon konštatoval aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rozsudku Labita proti Taliansku zo 6. 4. 2000 (sťažnosť č. 26772/95).

III.2. K správnosti a dôvodnosti skutkovej kvalifikácie:

24. Sťažovateľ je toho názoru, že skutok, tak ako je popísaný v uznesení o vznesení obvinenia, nenapĺňa vo vzťahu k jeho osobe obligatórne znaky skutkovej podstaty trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 TZ. Aby bolo možné konštatovať existenciu zločineckej skupiny, musí ísť podľa sťažovateľa „o skupinu vertikálne členenú, pričom medzi jej jednotlivými organizačnými zložkami vo vzťahu nadradenosti a podriadenosti musí existovať určitý stupeň kontroly, určitá spätná väzba, vyvodenie dôsledkov aj keď len v zmysle vylúčenia člena z takejto organizácie so stratou dosahovania príjmu z jej činnosti, za účelom zabezpečenia ďalšieho úspešného fungovania skupiny, pričom dôkazné bremeno je na strane orgánov činných v trestnom konaní“. Skutková veta je podľa jeho názoru vágna, absolútne neodôvodnená a neobsahuje žiadne konkrétne skutkové okolnosti svedčiace tomu, že by sťažovateľ mal byť členom zločineckej skupiny.

25. ŠTS v odôvodnení uznesenia o vzatí sťažovateľa do väzby s odkazom na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2 Tost 8/2012 z 9. mája 2012 (publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 51/2013) uvádza, že na účely odlíšenia zločineckej skupiny od organizovanej skupiny (ako vyššej formy organizovaného zločinu) platí, že zločinecká skupina na rozdiel od organizovanej skupiny je charakteristická aj vertikálnou organizačnou štruktúrou s formálnymi znakmi nadriadenosti a podriadenosti v jej rámci a so sofistikovaným riadením. Podľa sudcu pre prípravné konanie skutková veta „neobsahuje konkrétne skutkové okolnosti svedčiace o existencii určitého stupňa kontroly vyšších riadiacich zložiek vo vzťahu k nižším, sledovanie určitej spätnej väzby, a ani vyvodzovanie dôsledkov z nedodržania, či nerešpektovania pokynov vyšších riadiacich zložiek nižšími a o existencii takýchto

skutočností umožňujúcich konštatovanie znakov zločineckej skupiny nesvedčí ani obsah zabezpečených dôkazov“ (str. 24 uznesenia ŠTS o vzatí sťažovateľa do väzby).

26. Najvyšší súd súhlasil s názorom sudcu pre prípravné konanie, že pre zločineckú skupinu je nevyhnutné, aby spĺňala znaky štruktúrovanosti, t. j. existenciu určitej nadradenosti a podradenosti členov, existenciu počas určitého relevantného časového obdobia a s cieľom páchania zločinov, trestného činu legalizácie výnosu z trestnej činnosti alebo korupčného trestného činu na účely získania finančnej alebo inej výhody. Bol však, naopak, toho názoru, že zo skutkovej vety uznesenia o vznesení obvinenia sú znaky zločineckej skupiny predbežne zistiteľné, keď je v nej rozvedená vertikálna štruktúra s nadradenosťou a podradenosťou členov, trvanie v relevantnom časovom období, ktoré sa v prejednávanej veci počíta na niekoľko rokov, cieľom je páchanie drogovej trestnej činnosti spočívajúcej v obchodovaní s metamfetamínom a kokaínom, pre ktoré je typické páchanie pre finančný zisk a táto má mať charakter takého rozsahu a foriem, že ide o podozrenie z konania zakladajúceho právnu kvalifikáciu obzvlášť závažných zločinov. Podľa najvyššieho súdu pokiaľ prvostupňový súd uvádzal, že zo skutkovej vety nevyplývajú kontrolné mechanizmy medzi jednotlivými hierarchickými stupňami a vyvodzovanie dôsledkov z nedodržania a nerešpektovania pokynov, tak taká povinnosť nie je zrejmá zo zákonnej definície zločineckej skupiny. „*Pri takomto chápaní znakov zločineckej skupiny by nemohla byť posúdená ako zločinecká skupina, hoci by napĺňala všetky jej zákonné znaky napríklad taká skupina, ktorá také mechanizmy nemala vopred formálne určené a ktorá v rámci jej doterajšej činnosti nemusela k žiadnemu takému mechanizmu pristúpiť, keďže jej pôsobenie a páchanie trestnej činnosti jej členmi nevyžadovalo žiadny taký zásah vnútri skupiny.*“

27. Ďalej najvyšší súd odkázal na svoje predchádzajúce rozhodnutie č. k. 5Tostš/1/2023 z 20. februára 2023, v ktorom sa k tejto otázke veľmi podrobne vyjadril. Pod pojmom štruktúrovaná skupina podľa neho nie je viac potrebné predstaviť si mafiánske skupiny ako [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a pod., ale «*... aj zločinecké organizácie, ktoré nemajú pevnú štruktúru, ani formálne rozdelené úlohy medzi svojich členov, či doživotné členstvo. Ide o skupiny, ktoré majú síce podobu sietí, ale nepotrebujú presnú štruktúru a dokážu sa prispôbiť každej situácii na trhu. V týchto prípadoch je štruktúra skupiny jednoduchšia, subordinačné vzťahy sú menej zreteľné, podriadenosť funguje iba tam, kde je to nevyhnutné pre jej efektívnu činnosť. Z toho potom vyplýva „aj menšia súdržnosť a trvanlivosť zoskupenia ako aj menšia alebo žiadna konšpirácia vo vnútri skupiny“, pričom rovnako chýbajú rituály a iracionálne prvky a rozhodujúcim integrujúcim faktorom je spoločný obchodný záujem – zisk, za ktorého dosiahnutím existuje schopnosť skupiny prispôbovať a novým legislatívnym podmienkam, v ktorých pôsobí, ako aj schopnosť flexibilne reagovať na nové črtajúce sa príležitosti na trhu, resp. na dopyt a spoločenskú objednávku.*». Podľa najvyššieho súdu «*súčasná legálna definícia zločineckej skupiny pritom vyžaduje „len“ štruktúrovanú skupinu (teda žiadne tri úrovne vertikálnej štruktúry), ktorá koná koordinovane a existuje počas určitého časového obdobia. Zákonné znaky zločineckej skupiny nevyžadujú ani existenciu kontroly plnenia úloh v rámci vertikálnej štruktúry, ani zabezpečenie spätnej väzby, ani vyvodenie dôsledkov v prípade neplnenia „pokynov“.*».

28. Ústavný súd pripomína, že v rámci rozhodovania o väzbe nie je úlohou súdov s konečnou platnosťou hodnotiť vykonané dôkazy a s konečnou platnosťou uzatvárať právnu kvalifikáciu stíhaných skutkov. Takéto hodnotenie je vyhradené až rozhodovaniu vo veci samej, ktoré nasleduje

po vykonaní celého dokazovania v súlade so zásadou bezprostrednosti a ústnosti po podaní obžaloby (m. m. III. ÚS 211/2018, I. ÚS 64/2020).

29. V tomto smere a v tomto štádiu trestného konania bolo podstatné posúdiť, či v okolnostiach posudzovanej veci nešlo o účelovú nadkvalifikáciu skutku a či závery najvyššieho súdu boli zrozumiteľné, logicky aj právne správne a riadne odôvodnené. Ústavný súd je toho názoru, že najvyšší súd dôkladne a dôsledne vysvetlil, aké znaky zločineckej skupiny podľa jeho názoru vyplývajú z legálnej definície zločineckej skupiny uvedenej v § 129 ods. 4 TZ a prečo podľa neho sú zo skutkovej tieto znaky predbežne zistiteľné. Úvahy najvyššieho súdu sú logické, a s ohľadom na uvedené sa preto ústavný súd nestotožňuje ani so záverom sťažovateľa, že ide o rozhodnutie arbitrárne a nepreskúmateľné.

III.3. K dôvodnosti väzby:

30. Napokon ústavný súd nesúhlasí ani s tvrdením sťažovateľa, že mu súdy nedali odpovedať na to, aké konkrétne skutočnosti odôvodňujú jeho preventívnu väzbu. Podľa sťažovateľa ani druh, charakter, rozsah či závažnosť trestnej činnosti nemôžu byť dôvodom preventívnej väzby na účel § 71 ods. 1 písm. c) TP, pokiaľ nie je naplnená dispozícia tejto právnej normy. Ak preto neexistujú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú dôvodnú obavu, že sťažovateľ bude pokračovať v trestnej činnosti, potom dôvod preventívnej väzby podľa sťažovateľa nie je daný.

31. Najvyšší súd však v odôvodnení napadnutého uznesenia (str. 40 uznesenia, pozn.) odkazuje na konkrétne skutočnosti, a to predovšetkým na skutočnosť, že obvinení sú stíhaní za závažnú úmyselnú trestnú činnosť drogového druhu, ktorá mala byť uskutočnená plánovito, koordinovane a organizovaným spôsobom v rámci činnosti zločineckej skupiny – v prípade sťažovateľa v značnom rozsahu. Z vykonaného dokazovania má vyplývať, že nemalo ísť o ojedinelé konanie, ale opakované konanie po určité relevantné obdobie s cieľom získať finančné prostriedky predajom zakázaných omamných a psychotropných látok. K stíhanej trestnej činnosti malo dôjsť obvinenými, hoci mali mať zdroj legálnych príjmov.

32. Z pohľadu preventívneho účelu väzby nemožno vylúčiť ani také konanie obvineného, ktoré sa stotožňuje so skutkom, pre ktorý bolo vznesené obvinenie. Inak povedané, i samotné okolnosti vyšetrovaného trestného činu popísané v skutkovej vete zakladajúcej vznesené obvinenie, a tým individualizujúce prípad sťažovateľa, môžu odôvodniť obavu z pokračovania v trestnej činnosti, a tak viesť k ústavne konformnému obmedzeniu osobnej slobody (III. ÚS 86/2023). Tak je to aj v tomto prípade, keď rozsiahlosť a charakter trestnej činnosti v takomto štádiu odôvodňuje preventívnu väzbu. Ako dodáva najvyšší súd v napadnutom uznesení: *„Inak sa musí súd postaviť v prípade zaisťovacieho inštitútu väzby ohľadom zisťovania preventívneho dôvodu väzby k obvinenému, ktorý mal napríklad jednoduchým konaním ukradnúť vec za niekoľko stoviek eur a inak k tomu, kto mal sofistikovaným konaním spôsobiť škodu niekoľko desiatok tisíc eur, inak k tomu, kto si zabezpečí drogu pre svoju osobnú spotrebu a inak v prípade podozrenia z dilerstva drog vo vzťahu k iným osobám vo väčších množstvách vykonaných opakovane a pod. Práve to sú tie skutočnosti spadajúce pod druh, charakter, rozsah a závažnosť stíhanej trestnej činnosti, ktoré musí súd zohľadniť pri rozhodovaní o väzbe, a to samozrejme uvedením konkrétnych skutočností z nich vyplývajúcich, ktoré zakladajú dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti, dokonania trestného činu, o ktorý sa obvinený pokúsil, či vykonania činu, ktorý pripravoval*

alebo ktorým hrozil.“ Ústavný súd aj na tomto mieste konštatuje, že najvyšší súd správne posúdil existenciu všetkých zákonných podmienok preventívnej väzby sťažovateľa a jeho napadnuté uznesenie je v tomto kontexte ústavne konformné.

33. Právne závery najvyššieho súdu podľa ústavného súdu korešpondujú so skutkovými zisteniami, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojoľle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností významných pre rozhodovanie o väzobnej otázke. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia relevantným námietkam sťažovateľa poskytol náležitú a presvedčivú odpoveď. Najvyšším súdom prezentovaná interpretácia príslušných ustanovení Trestného poriadku a Trestného zákona nijako nepopiera ich účel a zmysel a má teda z hľadiska ich ústavnej konformnosti akceptovateľnú podobu.

34. Medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami sťažovateľa ústavný súd nezistil takú príčinnú súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

35. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu